

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/63336

GE 160

Sayı : 72079556-610- 529
Konu : Soru Önergesi (7/63336)

01.06.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 29.04.2022 tarihli ve 1007821 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Iğdır Milletvekili Sayın Dr. Habip EKŞİK tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/63336 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Derya YANIK
Bakan

Ek: Cevap Metni (2 sayfa)

**İğdir Milletvekili Sayın Habip EKSİK'e Ait 7/63336 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergesine
İlişkin Cevap Metni**

Bakanlığımızca 1.7.1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun doğrultusunda Engelli Aylığı, Engelli Yakını Aylığı ve Yaşlılık Aylığı yürütülmektedir.

2022 sayılı Kanun kapsamında;

- 18 yaşından büyük %40 ve üzerinde engelli olan veya özel gereksinim düzeyi en az hafif düzeyde olan 18 yaşından küçük yakını olan,
- Uzun vadeli sigorta kollarına tabi olacak şekilde çalışmayan,
- Sosyal güvenlik kurumlarından bir gelir veya aylık hakkından yararlanmayan,
- Nafaka bağlanmamış veya nafaka bağlanması mümkün olmayan,
- Hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden (2022 yılı için 1.417,80 TL) az olan,

Türk vatandaşlarına engelli aylığı bağlanmaktadır.

2022 sayılı Kanun kapsamındaki aylıklara ilişkin iş ve işlemler; mezkûr Kanun ile 25/01/2013 tarihli ve 28539 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşları ile Engelli ve Muhtaç Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda yürütülmektedir.

Bu doğrultuda; 2022 sayılı Kanun kapsamındaki engelli aylıklarına ilişkin muhtaçlık hesaplaması, sözkonusu Yönetmeliğin 7 nci maddesinin sekizinci fıkrası kapsamında gelir, servet ve harcamalar esas alınarak yapılmakta olup, Yönetmeliğin 7 nci maddesinin sekizinci fıkrasının (a) bendinin onbir numaralı alt bendinde yer alan hükümlere göre 2022 sayılı Kanun gereğince bağlanan aylıklar hariç olmak kaydıyla, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun Ek 7 nci maddesi gereğince yapılan evde bakım ödemeleri dahil, sürekli ve düzenli olarak alınan şartlı eğitim yardımı, şartlı sağlık yardımı, eşi vefat etmiş kadınlara yönelik yardım, burs, harçlık gibi nakdî olarak verilmekte olan sosyal yardımların aylık ortalaması da hane gelirine dahil edilerek yapılan hesaplama ile belirlenmektedir.

Engelli aylıkları kişilerin sadece engelli olması şartına değil aynı zamanda ekonomik olarak muhtaç olmaları şartına da bağlıdır. Hanedeki bireylerin gelir ve ortak harcamaları, hane içerisindeki ortak muhtaçlık durumunu belirlemektedir. Yardım başvurusunda bulunan kişinin muhtaçlık haline, "refah hanede paylaşılan bir durum olduğundan", ailenin tamamı hesaba katılarak karar verilmektedir.

Sadece kişisel gelir değerlendirmelerinin yapıldığı ve hane refahının göz ardı edildiği durumlarda, kamuoyunu rahatsız eden haksız uygulamalar ortaya çıkabilmekte, varlıklı hanelere haksız yardım yapılması söz konusu olabilmektedir.

Aylık tutarları Anayasanın 65 nci maddesi çerçevesinde devletin malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde belirlenmektedir. 2022 sayılı Kanun kapsamındaki yaşlı ve engelli aylıklarının aylık tutarları, Kanunda belirtilen gösterge rakamı ile memur maaş katsayısının çarpımından bulunacak tutara 5454 sayılı Kanuna göre % 5 ya da % 4 ek ödeme eklenerek belirlenmektedir. Bu çerçevede memur maaşlarındaki artışlar yaşlı ve engelli aylıklarına da yansıtılmaktadır.

Diğer taraftan yaşlı ve engelli aylıkları 2002 yılında 24 TL iken, hâlihazırda yaşlı aylığı 1.084,55 TL'ye, %40-69 arası engelli aylığı 865,76 TL'ye, %70 ve üzeri engelli aylığı 1.298,63 TL'ye yükseltilmiştir.

Bakanlığımız engelli bireylerin istihdamına ve toplumsal hayata etkin olarak katılımına büyük önem vermektedir. Bu kapsamda, çeşitli politikalar belirlemekte ve uygulamaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Engelli personel çalıştırma yükümlülüğü" başlıklı 53 üncü maddesi uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarının %3 oranında engelli istihdam etme yükümlülüğü vardır. 2011 yılında anılan maddede yapılan değişikliklerle, engellilerin merkezi sınav ve kura ile devlet memuru olmalarına imkân tanınmıştır.

Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı (EKPSS) engelli adayların eğitim durumları ve engel gruplarının yarattığı dezavantajlar göz önünde bulundurularak yapılmaktadır. Sınav soruları, engel grupları itibarıyla öğrenme ve algılama düzeyleri ile dil gelişimleri ve sözel iletişim güçlükleri esas alınmak suretiyle engellilerin bilgi, yetenek ve becerilerini ölçecek şekilde hazırlanmakta ve adayların, engel grupları ve ulaşılabilirlikleri göz önüne alınarak uygun ortamlarda yapılmaktadır.

Yapılan bu düzenlemelerle birlikte; Kamuda 2002 yılında 5.777 olan engelli memur sayısı 2022 Nisan ayı itibarıyla 65.662'ye yükselmiştir. Böylece kamuda memur olarak çalışan engelli sayısında 11 katı aşan bir artış sağlanmıştır.

Altıncısı bu yıl içerisinde düzenlenen EKPSS sonuçları uyarınca kamuya yeni atamalar gerçekleştirilecektir. Böylece engelli bireylerin kamuda istihdamı teşvik edilmeye devam edecektir.

Bakanlığımız açık işgücü piyasasında istihdamı güç zihinsel ve ruhsal engelli bireylerin korumalı işyerleri aracılığıyla çalışma hayatına katılımları ve böylece bağımsız bireyler olarak toplumda yer edinebilmeleri amacıyla çalışmalarına devam etmektedir. Halen ülkemizde 13 korumalı işyerinde 118 engelli birey istihdam edilmiş durumdadır.

Korumalı işyerlerinin kurulmaya başlandığı 2016 yılından günümüze Bakanlığımız bu işyerlerinde çalışan engelli bireyler için toplam 2.276.000 TL ücret desteğinde bulunmuştur. Halen Bakanlığımız tarafından çalışan her engelli birey için her ay 1.298,63 TL ücret desteği sunulmaktadır. Ücret desteğinin yanı sıra işverenler korumalı işyerleri için gelir ve kurumlar vergisi indiriminden yararlanmaktadır. Ayrıca, çalıştırılan her bir engelli için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı ve işsizlik sigortası işveren payı primleri Hazineden karşılanmaktadır.

Zihinsel ve ruhsal engelli bireylerin çalışma hayatında daha fazla yer almalarını desteklemek için hayata geçirilen korumalı işyerlerinin açılış ve işleyişinde yaşanan birtakım aksaklıkların giderilmesi ve daha fazla korumalı işyerinin açılabilmesi amacıyla Korumalı İşyerleri Hakkında Yönetmelikte değişiklik yapılmış, söz konusu değişiklik 27.01.2022 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yapılan değişikliklerle korumalı işyerlerinde çalıştırılması zorunlu engelli sayısı 8'den 5'e, engelli çalışan oranı da %75'ten %50'ye düşürülmüştür. Böylece engelli olan ve engelli olmayan çalışanların oranı eşitlenerek bütünleşmenin desteklenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca çalıştırılması zorunlu engelli sayısı 5'e düşürülerek daha fazla korumalı işyerinin açılarak daha çok sayıda zihinsel ve ruhsal engelli bireyin çalışma hayatında yer alması amaçlanmıştır.